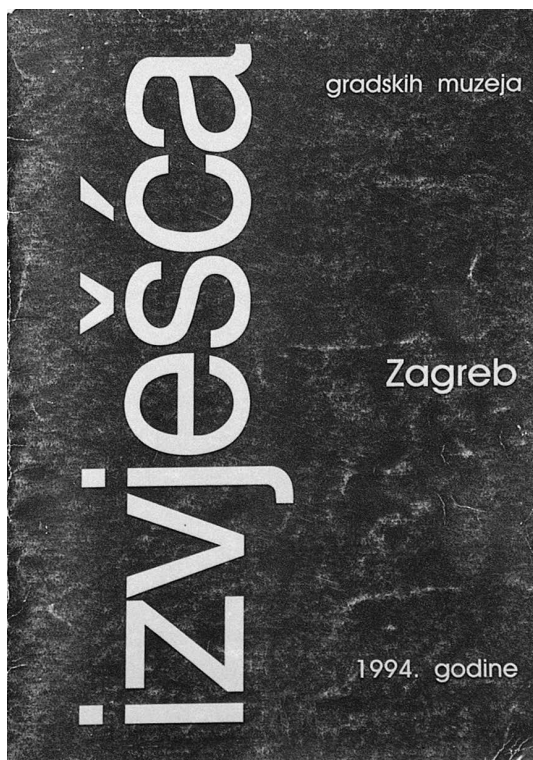

MARKITA FRANULIĆ □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

sl.1 Prva izvješća muzeja izašla su 1994. godine na inicijativu MDC-a kao "Izvješća gradskih muzeja"

sl.2 Dizajn ovitka za "Izvješća zagrebačkih muzeja" 1995. i 1996. godine izradio je Boris Ljubičić.

Muzejski dokumentacijski centar (MDC) od 1994. godine objavljuje godišnja *Izvešća zagrebačkih muzeja*, a od 1999. godine *Izvešća hrvatskih muzeja*. Publiciranje izvješća postala je redovita godišnja djelatnost MDC-a, ali ona se svake godine odobrava i financira kao poseban program od Ministarstva kulture RH i Gradskog ureda za kulturu Zagreba.

Iako zajedno čine jedinstven projekt s jedinstvenim ciljem: davanjem pregleda djelatnosti hrvatskih muzeja, *Izvešća zagrebačkih muzeja* i *Izvešća hrvatskih muzeja* objavljuju se kao zasebne publikacije, zbog različitog vremena pokretanja svake od njih, zbog različitog načina financiranja te zbog tehničkih i organizacijskih razloga.

Kao što im samo ime govori, *Izvešća* daju pregled rada u muzejima u RH u razdoblju od jedne godine, strukturiran prema administrativno-geografskoj podjeli (prema županijama) te stručnoj - prema 16 odrednica i

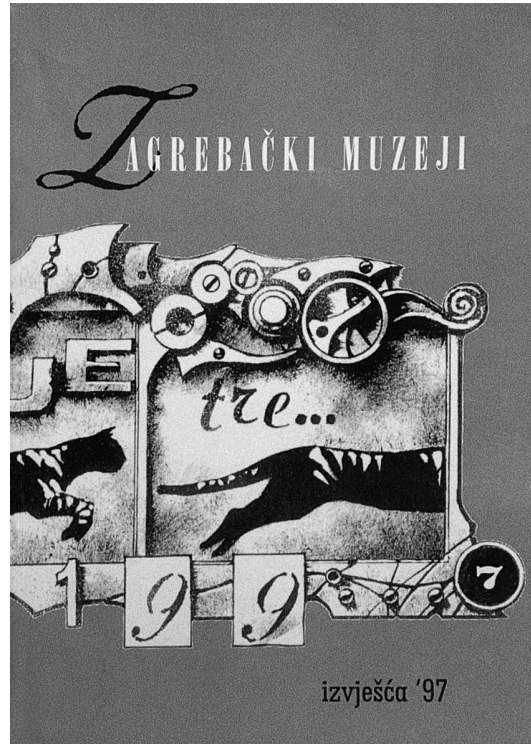
63 pododrednice.

Publiciranje izvješća o radu muzeja pokrenuto je kako bi se struci i javnosti dao pregled rada muzeja, u smislu što cjelovitijeg predstavljanja svih segmenata muzejskog rada. *Izvešća* također služe posredovanju u komunikaciji među muzejima jer se putem njih predstavlja vlastiti rad, stječe uvid u rad drugih, otvaraju se mogućnosti za analiziranje, uspoređivanje i suradnju. Ona su namijenjena i osnivačima i financijerima muzeja, kako bi se opravdala uložena sredstva, ali i predstavio rad na temelju kojeg se može dobiti novac za buduće projekte. Uostalom, do njihova publiciranja, u ovakvom obliku, izvješća su isključivo tome i služila. *Izvešća* su, također, pregled individualnog rada svakog stručnog djelatnika u muzeju jer je izvješće muzeja ujedno izvješće svakog pojedinog stručnjaka koji u njemu radi.

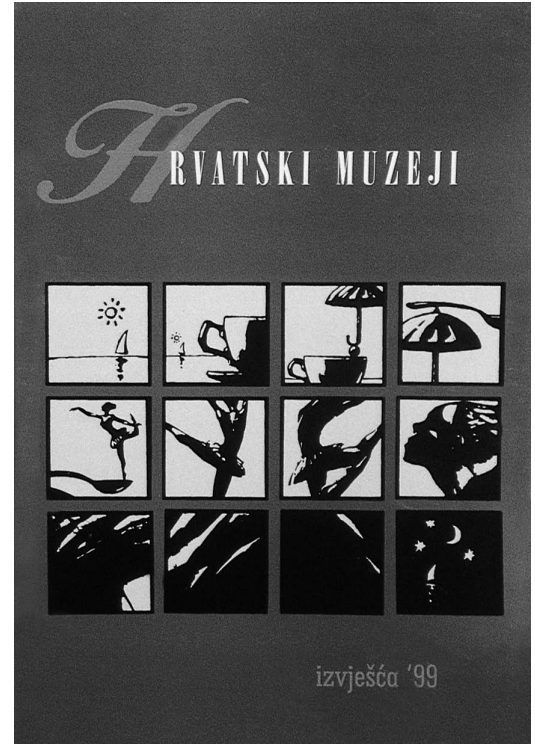
Prilikom uređivanja, tekst dopunjujemo podacima iz Registra muzeja, galerija i zbirki u RH, baze podataka

1 U *Godišnjaku muzealaca i galerista Istre*, dio publikacije namijenjen je objavljivanju izvješća muzeja. Ta se izvješća objavljuju u izvornom obliku kakav muzej pošalje. Zanimljivo je da su neki muzeji i u toj publikaciji (br. za 1999. godinu) strukturirali izvješće prema odrednicama MDC-a. To su Povijesni muzej Istre (str. 47-50.) i Zavičajni muzej u Buzetu (str. 32-37.). *Muzejski vjesnik*, u osnovnim crtaima, daje pregled djelatnosti muzeja i muzealaca regije prema pojedinim djelatnostima. *Glasnik slavonskih muzeja* objavljuje izvješća muzeja ili izvješća o pojedinim djelatnostima muzeja (npr. izložbenoj) bez neke zadane strukture.

2 *Narodne novine*, 142 (1998), čl. 2. i 3.

sl.3a i sl.3b "Izvešća zagrebačkih muzeja" i "Izvešća hrvatskih muzeja". Od 1997. godine ovitak osmišljava dizajnersko-umjetnički dvojac Greiner i Kropilak, a crtež radi Danijel Žeželj.

koju vodimo u MDC-u, tako da svaki muzej predstavljamo svojevrsnom osobnom iskaznicom s izborom osnovnih podataka o njemu: tip muzeja, vrsta, djelokrug, godina osnutka, osnivač, broj stručnih djelatnika, ime ravnatelja, te popis svih stručnih djelatnika i njihovo stručno zvanje. Naime, nije svejedno kolikim brojem i kojom vrstom stručnih djelatnika, koji obavljaju djelatnost o kojoj izvješća govore, muzej raspolaže jer je i to kriterij za procjenu rada.

U Hrvatskoj se muzejska izvješća, osim u *Izvešćima* u izdanju MDC-a, publiciraju i u sklopu drugih muzejskih publikacija: u godišnjacima koje izdaju pojedini muzeji te u glasilima regionalnih muzejskih udruga. U tim se publikacijama ona ne objavljuju sustavno, niti postoji zadana struktura za njihovo pisanje.¹

"IZVJEŠĆA" KAO DIO INFORMACIJSKOG SUSTAVA.

Jedan od parametara koji bitno određuju *Izvešća zagrebačkih muzeja* i *Izvešća hrvatskih muzeja* jest zakonski okvir koji definira muzejsku djelatnost kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja se obavlja kao javna služba.² Dakle, faktor javnosti djelovanja bitan je čimbenik djelatnosti muzeja, a on se očituje i u objavljivanju izvješća o radu.

Drugi parametar je institucija koja ih izdaje: MDC kao INDOK centar za muzejsku djelatnost čiji je zadatak ne samo prikupljanje podataka, nego i njihova obrada te predočavanje i publiciranje dobivenih informacija. U MDC-u izvješća muzeja postaju dijelom informacijskog sustava³, čak i svojevrsan informacijski sustav, koji slijeđi procese koji karakteriziraju svaki informacijski sus-

tav, a to su: 1. prikupljanje podataka kao izvora informacija, 2. obrada podataka i njihovo prestrukturiranje, 3. organiziranje i pohrana informacija, 4. pretraživanje i pronalaženje, te 5. diseminacija i davanje informacijskih usluga.⁴

Upravo stoga i postoje odrednice kao određen oblik standardizacije, ne toliko muzejske djelatnosti (tome služe zakonski akti⁵), nego ponajprije podataka koji čine *Izvešća* i rezultata koji iz toga proizlaze. Pritom se vodimo definicijom standardizacije kao "proces stvaranja i primjene pravila za sistematski sreden pristup nekoj posebnoj djelatnosti radi dobrobiti svih zainteresiranih i uz njihovu suradnju, a posebno radi unapređivanja opće ekonomičnosti, funkcionalnosti i sigurnosti"⁶.

Odrednice, najprije 12 njih, a danas 16 (1. Skupljanje građe, 2. Zaštita, 3. Dokumentacija, 4. Knjižnica, 5. Stalni postav, 6. Stručni rad, 7. Znanstveni rad, 8. Stručni i znanstveni skupovi u organizaciji i suorganizaciji muzeja, 9. Izložbena djelatnost, 10. Izdavačka djelatnost, 11. Edukativna djelatnost, 12. Odnosi s javnošću, 13. Marketinška djelatnost, 14. Ukupan broj posjetitelja, 15. Financije, 16. Ostale akcije) omogućuju sustavnost i preglednost podataka.

Svjesni smo da se sva raznolikost rada u muzeju ne može svesti na obredni broj odrednica, ma koliko ih bilo, i da uvijek postoje ustanove i pojedinci koji unutar cjelokupne djelatnosti ili pojedinih segmenata čine iskorake. Odrednice svakako nisu sveobuhvatne i svi se tipovi muzeja ne mogu na jednak način prepoznati u njima. Taj smo problem pokušali riješiti dodavanjem

³ *Informacijski sustavi kao vrsta komunikacijskih sustava koji odabiru, organiziraju, pobranjuju i diseminiraju javno znanje (s ciljem) da bi komunicirali s korisnicima.* Vidi u: Tuđman, Miroslav; Boras, Damir; Dovedan, Zdravko. *Uvod u informacijsku znanost.* Školska knjiga, Zagreb, 1992., str. 48.

⁴ Isto, str. 49.

⁵ Pravilnik o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, te muzeja i galerija unutar ustanova i drugih pravnih osoba, za njihov rad, kao i za smještaj i čuvanje muzejske građe i muzejske dokumentacije (Stručna komisija izradila je prijedlog Pravilnika, ali on još nije donesen)

⁶ Tuđman, Miroslav. *Obavijest i znanje.* Zavod za informacijske studije, Zagreb, 1990., str. 218.

⁷ *Prijedlog Pravilnika o vođenju muzejske dokumentacije, u skladu sa Zakonom o muzejima (1998.)*

određenog broja novih pododrednica, na temelju iskustva u radu na publikaciji, na temelju sugestija muzeja i na temelju nekih zakonskih akata.⁷ Širenjem opsega rada u muzejima, u skladu s promjenama uloge muzeja u društvu, i odrednice bi se neprestano mogle dodavati, ali upravo zbog standardizacije, njihov broj mora biti ograničen.

ELEKTRONIČKO IZDANJE. To se osobito očituje u elektroničkom izdanju *Izvešća* gdje postojanje odrednica u punom smislu dolazi do izražaja. Uređivanje tiskanog i elektronskog izdanja razlikuju se najviše u poznavanju svakog pojedinog od medija u kojima se objavljuju.

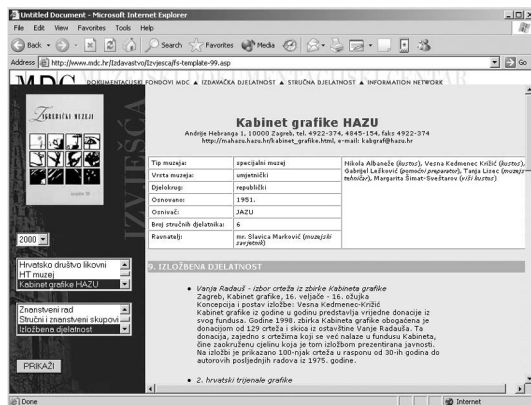
Kad su izrađene web-stranice MDC-a, 1996. godine, *Izvešća zagrebačkih muzeja* predstavljena su u sklopu izdavačke djelatnosti naslovnom stranicom publikacije, tj. samo informacijom o njihovoj postojanju. Od 1998. godine *Izvešća zagrebačkih muzeja* objavljuju se u elektroničkom izdanju na web situu MDC-a (<http://www.mdc.hr/Izdavastvo/Izvesca/index.htm>). U tom izdanju *Izvešća*, odabirom muzeja s popisa, moglo se čitati izvješće tog muzeja. Tiskana izvješća praktički su samo prebačena u drugi medij, čime su postala dostupnija široj publici. Od godine 1999. uvedena je mogućnost pretraživanja i sortiranja, odabirom i kombiniranjem muzeja i odrednica. Podaci se sada mogu grupirati prema pojedinim odrednicama, tj. djelatnostima, što olakšava analizu i uspoređivanje podataka u okviru pojedine djelatnosti, kao i prema vrstama muzeja, što je i jedan od ciljeva ovog projekta.

Put je, dakle, išao od statičkog prezentiranja informacije na Internetu do interaktivnog izdanja. Današnje elektroničko izdanje *Izvešća* rezultat je, kako napretka tehnologije i njezina praćenja, tako i promjena u načinu razmišljanja o predstavljanju građe kojom raspolažemo, odnosno svijesti o potrebi da se korisnicima omogući što bolji pristup fondovima kojima raspolažemo.

Za elektroničko izdanje radi se posve novi prijelom teksta u HTML-u. Osim tehnoloških specifičnosti, to izdanje nema fotografija kako bi pristup i pretraživanje bili brži i učinkovitiji.

Planovi za budućnost, kada je riječ o elektroničkom izdanju, ovise između ostalog, i o razvoju tehnologije, ali i o prisutnosti ostalih muzejskih resursa na Internetu. Ovisno o postavljanju ostalih fondova MDC-a na Internet, uspostavljat ćemo veze (linkove) između njih i *Izvešća*. *Izvešća* pojedinih muzeja linkovima ćemo povezati s njihovim web-siteovima. Cilj je povećanje interaktivnosti i hipertekstualnih veza, kako bi se što bolje iskoristile mogućnosti medija.

S obzirom na korištenje informacijskih tehnologija u hrvatskim muzejima, tiskano izdanje *Izvešća* bit će neophodno još neko vrijeme. Prilikom prikupljanja izvješća muzeja za 2000. godinu, putem e-maila prikupljeno je 12 od 31 izvješća zagrebačkih muzeja i 13 od

72 izvješća hrvatskih muzeja, dakle ukupno 25 izvješća od 103. Stoga je projekt izravnog unosa izvješća u bazu na webu, uz administriranje urednika, ipak projekt za neku dalju budućnost.

"IZVJEŠĆA" KAO IZVOR GRAĐE. *Izvešća* treba shvatiti kao prostor na kojemu se iz godine u godinu akumuliraju podaci o pojedinome muzeju ili radu pojedinog stručnjaka. Primjerice, ako je dobro predstavljena publicistička djelatnost nekog kustosa, taj kustos u *Izvešćima* ima pripremljenu i objavljenu bibliografiju koju može koristiti u različite svrhe. Ako pogledamo u budućnost, iz ovako strukturiranih *Izvešća*, mogu se (pro)izvesti različiti derivati u različitim medijima (tiskovine, web, CD ROM-ovi): bibliografije, pregledi izložaba u određenom muzeju u stanovitom razdoblju, ili u muzejima određenog područja; pregled skupljačke djelatnosti, uz npr. popratnu studiju o odnosu kupnje građe i donacija i brojni drugi (praktički onoliko njih koliko je odrednica i pododrednica). Ako *Izvešća* shvatimo i kao takav izvor građe za druge projekte, podatak poput onog "kustosi su objavljivali tekstove u stručnim publikacijama" malo znači ako ne daje konkretne podatke, iako ga i takvog objavljujemo jer je izvor informacije da je takva djelatnost postojala.

Stoga, da bi podaci bili što ujednačeniji, te da bi se olakšalo stvaranje derivata o kojima sam govorila, uputama za pisanje izvješća, prilažemo upute o pisanju bibliografskih jedinica, te upute o vrsti i opsegu podataka kojima se predstavljaju izložbena i izdavačka djelatnost.

Iz muzejske zajednice dolaze prigovori da izvješća MDC-a previše inzistiraju na vrsti i količini, a manje na kvaliteti rada.⁸ No, smatram da samokvalifikacija neke izložbe riječima "održana je zanimljiva i atraktivna izložba" govori mnogo manje o zanimljivosti i kvaliteti izložbe nego konkretan podatak o broju posjetitelja i njezinoj medijskoj popraćenosti.

Prostor za samoocjenjivanje muzeja i prezentiranje imagea pojedinog muzeja trebala bi biti publikacija u izdanju samoga muzeja, što nije uvijek i financijski zahtjevno.

st.1 Od 1998. godine "Izvešća zagrebačkih muzeja" objavljuju se u elektroničkom izdanju na web situu MDC-a (<http://www.mdc.hr/Izdavastvo/Izvesca/index.htm>).

⁸ Kovačić, Goranka. *Kvaliteta i standardi u muzejima*. // *Vijesti muzealaca i konzervatora*. 2/3 (2001.), str. 78-81.

Ipak bih željela reći da, osim činjenica koje govore same za sebe, izvješća koja dođu na urednički stol, svojim sadržajem, stilom, izgledom, pa čak i načinom na koja su došla do tog stola, uredniku govore mnogo više nego što se na prvi pogled može činiti. Urednik, naime, iz takvoga čitanja između redaka, može stvoriti svojevrstan psihogram muzeja i odnosa u njemu.

Izvješća, kakva mi objavljujemo nisu namijenjena prikazu tih nijansi, ali originali izvješća pohranjeni su u arhivi MDC-a i dostupni su korisnicima.

JOŠ NEKE ČINJENICE I BROJKE.

□ Publiciranje izvješća o radu muzeja pokrenuto je 1994. godine, u vremenu kada je Hrvatska još uvijek bila u ratu, kada je građa većine muzeja pohranjena da bi se uopće mogla sačuvati, a i sam opstanak mnogih muzeja bio je upitan. Prva izvješća muzeja izašla su na inicijativu MDC-a kao *Izvješća gradskih muzeja*. Kroz 12 odrednica predstavljen je rad 11 muzeja čiji je osnivač grad Zagreb.

□ 2000. godine u obje publikacije predočen je rad 106 muzeja na oko 1100 kartica teksta.

□ Urednice: Višnja Zgaga - 1. godište; Lada Dražin Trbuljak - 2. i. 3.; od 1997. Markita Franulić

□ Naklada je od početnih 100 primjeraka narasla najprije na 200, potom na 500, a danas je ukupna naklada obju publikacija 1150 primjeraka *Izvješća* se besplatno distribuiraju svim muzejima u Hrvatskoj i svakom stručnom djelatniku muzeja zastupljenom u *Izješćima*.

□ Priprema za tisak radila se u kući do izdanja za 2000. godinu kada pripremu preuzima profesionalni grafički studio. Napravljen je djelomični redizajn publikacije, kao i tehnička poboljšanja u pripremi fotografija.

□ Dizajn ovitka: ovitke za 1995. i 1996. izradio je Boris Ljubičić, korištenjem tipičnih zagrebačkih motiva koji je grad rabio i u druge svrhe.

Od 1997. godine ovitak osmišljava dizajnersko-umjetnički dvojac Greiner i Kropilak, a crtež radi Danijel Žeželj, svjetski poznati strip autor. Izborom ovih autora nastojali smo uvesti dizajn koji će, upravo stripovskim imageom, publikaciju učiniti vizualno privlačnijom.

□ *Izvješća hrvatskih muzeja* pokrenuta su 1999. godine sa željom da se dade pregled rada svih hrvatskih muzeja. Kao i prva *Izvješća zagrebačkih muzeja* i ovu je publikaciju financirao MDC, a tek naknadno je odobreno njezino financiranje. Prvo godište dalo je pregled rada 65 muzeja. *Izvješća hrvatskih muzeja* za 2000. godine donose izvješća o radu 72 muzeja iz svih hrvatskih županija, odnosno većine onih koji su dovoljno opremljeni i stručno ekipirani za obavljanje muzejske djelatnosti. Ta će publikacija imati i svoje elektroničko izdanje.

“REPORTS BY ZAGREB’ S MUSEUMS” AND “REPORTS BY CROATIAN MUSEUMS” - THE PRINTED AND ELECTRONIC EDITION

For seven years in a row, the Museum Documentation Centre has been publishing (printing) annual Reports by Zagreb’s Museums, and for the second year in a row Reports by Croatian Museums. The publication of the reports dealing with the work of museums was initiated in order to provide the profession and the public at large with an insight into the work of museums. By setting up guidelines for writing reports, we have tried to introduce certain standards into the work of museums and to promote greater professionalism. The reports also serve as a form of mediation in the communication between museums since they present their own work, gain insight into the work of others, as well as providing the possibility of analysis, comparison and cooperation. When MDC’s web pages were created, the Reports were presented together with other publications, namely only with an image of their front page - in other words, only in the form of a notice that they were published. From 1998, the Reports by Zagreb’s Museums are presented in electronic form at MDC’s website (URL:<http://www.mdc.hr/Izdavastvo/Izvjescia/index.htm>). In this form the Reports could be browsed by selecting a particular museum. In 1999 we introduced the option of searching and sorting according to particular parameters and by a combination of parameters. From this year onwards, the Reports by Croatian Museums will also be presented in electronic form. At the presentation of the project we present various forms of publishing Reports, from printed publications, through static presentations on the Internet to the contemporary interactive form of presentation. The new Reports are the result of technological progress, as well as a change in thinking concerning the presentation of our holdings.